

Na osnovu člana 9. stav (1), tačka 3. Zakona o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 63/03 i 9/09), direktor Federalnog zavoda za statistiku utvrđuje

METODOLOGIJU PROVOĐENJA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA O UNUTRAŠNjim MIGRACIJAMA

1. Namjena istraživanja

Istraživanje o unutarnjim migracijama se provodi na temelju podataka koji se prikupljaju u Agenciji za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA).

Zakonom o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 32/01 i 58/15) je regulirana zakonska obveza prijave i odjave prebivališta za sve državljane BiH.

Osnovni cilj provođenja statističkog istraživanja o unutarnjim migracijama jeste praćenje preseljavanja stanovništva u Federaciji Bosne i Hercegovine i istraživanjem se dobiju podaci o obimu i tokovima preseljavanja stanovništva unutar Federacije BiH, kao i kretanje stanovništva prema drugom BiH entitetu ili prema Brčko Distriktu BiH, prema demografskim i drugim karakteristikama stanovništva.

Statističkim istraživanjem o unutarnjim migracijama prikupljaju se sljedeći podaci: obim doseljavanja - imigracije i odseljavanja - emigracije, migracioni saldo, tokovi migracija, teritorijalna distanca na kojoj se kreću migranti, a sa demografskog aspekta migracije se razvrstavaju prema starosti i spolu migranata.

Pored navedenog, migracije stanovništva, sa obje svoje komponente (imigracija i emigracija), utiču na porast, odnosno, smanjenje stanovništva i predstavljaju elemenat za izračunavanje broja stanovnika prema teritorijalnom rasporedu.

2. Pravni osnov

Pravni osnov za prikupljanje, obradu i publikovanje podataka o statistici unutarnjih migracija čine:

- Zakon o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 63/03 i 9/09),
- Četvergodišnji Program provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH,
- Plan provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH,
- Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 32/01 i 58/15),
- Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH (Službeni glasnik BiH br. 49/06, 76/11 i 89/11),

- Zakon o Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br.56/08).

3. Jedinica posmatranja i izvještavanja

Jedinica posmatranja je događaj preseljenja za svako lice koje je izvršilo promjenu prebivališta-boravišta (migrant), odnosno, lice koje se preselilo iz jedne općine u drugu. Ovim istraživanjem nisu obuhvaćena međunaseljska kretanja stanovništva unutar općine.

Uključena su kretanja stanovništva prema inostranstvu po entitetima i državi odredišta samo za one građane koji su svoj odlazak registrovali kod nadležnog organa.

Prijavu i odjavu prebivališta, kao i adresu stanovanja, u Federaciji BiH obavljaju kantonalna ministarstva unutarnjih poslova unutar svoje nadležnosti. MUP-ovi su dužni redovno iz svoje lokalne evidencije dostavljati te podatke u središnju evidenciju na nivou Bosne i Hercegovine, tj. u IDDEEA-u.

Državljanin nije dužan da se lično odjavi u prethodnom mjestu prebivališta ili boravišta. Odjavu će izvršiti službena osoba u prethodnom mjestu prebivališta ili boravišta.

Jedinica izvještavanja prema Federalnom zavodu za statistiku je IDDEEA.

4. Prikupljanje podataka

Za istraživanje o unutarnjim migracijama ne koristi se obrazac već administrativni podaci, odnosno raspoloživi podaci iz baze podataka koja se dobije od IDDEEA-e.

Podaci o broju unutarnjih migranata sastavni su dio godišnjeg istraživanja i objavljuju se u Statističkom biltenu „Migracije stanovništva“ kao konačni rezultati.

Rok za objavu podataka je februar tekuće godine za prethodnu godinu.

5. Obuhvat

Obuhvat unutarnjih migracija je potpun.

Statističkim istraživanjem o unutarnjim migracijama obuhvaćene su migracije (odselenja i doseljenja) koji su registrovani u evidenciji IDDEEA-e, a odnose se na referentnu godinu.

Istraživanjem su obuhvaćena sva preseljenja na teritoriji Federacije BiH.

Podaci u ovom istraživanju obuhvataju sve državljane BiH, kao i strance kojima je odobren stalni boravak i koji su prijavili prebivalište u Bosni i Hercegovini. Također su obuhvaćeni i svi građani koji su odjavili svoje prebivalište s namjerom da se nasele u nekom drugom mjestu u BiH. Državljanin mogu prijaviti samo jedno prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Podaci se obrađuju godišnje, po isteku kalendarske godine u Odsjeku za statistiku stanovništva i registar.

6. Definicije

Migracija predstavlja prostornu pokretljivost stanovništva.

Migrant je osoba koja sudjeluje u procesu prostorne pokretljivosti stanovništva (doseljenik, odseljenik).

Unutarnja migracija predstavlja preseljenje osoba unutar teritorija Bosne i Hercegovine, prateći pri tome mjesto iz kojeg je osoba odjavila prebivalište, kao i mjesto novog prebivališta.

Migracijski saldo je razlika broja doseljenih i broja odseljenih stanovnika nekog područja.

Prebivalištem se smatra općina ili distrikt u kojem se državljanin nastani s namjerom da tamo stalno živi.

Boravištem se smatra općina ili distrikt gdje se državljanin nastani s namjerom da tamo privremeno živi. Pod boravištem raseljenog lica smatra se općina ili distrikt gdje se raseljeno lice nastani s namjerom da tamo privremeno živi.

Starost migranta predstavlja se kao broj navršenih godina života u trenutku njegovog preseljenja. Svaka starosna kohorta obuhvata osobe koje su navršile godine života u granicama intervala.

Državljan (BiH i stranci koji imaju dozvolu za boravak) mogu prijaviti samo jedno prebivalište na teritoriju Bosne i Hercegovine.

7. Obrada podataka

Od IDDEEA-e se preuzimaju 3 tabele: Administrativne jedinice, Istorije prebivališta i Ulice. U tabeli „Istorije prebivališta“ su podaci o migracijama dok su druge dvije tabele šifarnici.

U IT sektoru FZS-a iz dobijene baze se uzimaju samo podaci za Federaciju BiH.

Iz tabele „Istorija prebivališta“ brišu se podaci koji se ne smatraju migracijama (ako nema podatka za državu ili općinu u koju osoba odlazi, ako je općina odjave ista kao općina prijave, ako osoba prvi put prijavljuje prebivalište, ako se radi o nepoznatom prebivalištu).

Na osnovu datuma rođenja i datuma prijave izvodi se varijabla starost migranta.

Nakon toga se radi povezivanje podataka iz baze sa šifarnicima administrativnih jedinica i tabeliranje prema zahtjevu metodologa.

Tabele pripremljene od strane IT osoblja dalje se prosljeđuju metodologu u Odsjeku za statistiku stanovništva i registar koji podatke dalje obrađuje u smislu izrade tabela i grafikona prilagođenih za objavu u biltenu.

Nazivi naseljenih mjesta koje koristi IDDEEA nisu uporedivi sa zvaničnim nazivima naseljenih mjesta koje koristi FZS, kao što ni šifarnici administrativnih jedinica iz baze podataka IDDEEA-a nisu jednaki onima koje koristi FZS.

8. Objavljivanje rezultata

Statistički bilten „Migracije stanovništva“ predstavlja tematsku godišnju publikaciju, sa podacima o migracijama stanovništva za nivo BiH, međuentitetske migracije, za nivo Federacije BiH, kantona i općina. U ovom biltenu podaci su iskazani kao apsolutne vrijednosti, tabelarno i grafički.

Podaci o migracijama objavljuju se i u publikaciji „Federacija BiH u brojkama“ i u publikaciji „Žene i muškarci u Federaciji BiH“.

9. Ključne varijable

Ključne varijable su:

- starost migranta,
- spol migranta,
- broj doseljenih,
- broj odseljenih,
- saldo migracija.

Istraživanjem nisu obuhvaćene varijable: tip naseljenog mjesta, školska sprema i ekonomske karakteristike migranata.

10. Ključne statistike

- Pregled migracija stanovništva Bosne i Hercegovine (ukupno BiH, Federacija BiH, RS i Brčko Distrikt BiH);
- Saldo migracija stanovništva FBiH unutar FBiH, prema RS, BD BiH i inozemstvu po kantonima i općinama (Doseljeni u /Odseljeni iz);
- Međukantonalne migracije stanovništva FBiH;
- Saldo migracija stanovništva FBiH unutar FBiH po kantonima i općinama;
- Doseljeno stanovništvo u FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i iz RS i BD BiH) po kantonima i općinama;
- Odseljeno stanovništvo iz FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i u RS i BD BiH) po kantonima i općinama;
- Saldo migracija stanovništva FBiH po starosti i spolu (uključujući kretanje stanovništva unutar FBiH i iz/u RS i iz/u BD BiH) po kantonima i općinama;
- Registrirani odlasci u inozemstvo po entitetima i državi – odredištu;
- Registrirani odlasci iz BiH po starosti i spolu;

DIREKTOR

Doc.dr.Emir Kremić